

Отъ началото на XIX-я вѣкъ, турската монетна система се туря на по-друга нога. Прочутия преобразователъ султанъ Махмудъ създалъ тъй нареченитѣ и до днесъ пазени *махмуди* (златна монета *ирмиликъ*), а сръбската отъ 5 *пиастра* се наричала *бешликъ*, отгдето и *яръмъ бешликъ*. *Гроша* се дѣлѣлъ на $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ и на *пара*; 40 пари се равнявали на *биръ грушъ*, Имало същевременно и други монети отъ по 6, 10 и 12 гроша, които като по-стари вървѣли въ Сръбско и Босна. Старитѣ грошове отъ по 60 пари сж се наричали разнo. Така, у България старата монета отъ 30 пари се наричала *зола*, а такава отъ 10 пари *рубъ* или *рунъ* (у Busching е погрѣшно *kip*). Край холандскитѣ и унгарски дукати срѣщали се и австрийски особено въ Ромъния, Сърбия, Албания и Босна-Херцеговина.

Споредъ Marsigli (op. cit., I, 45) единственитѣ медни монети въ Турция били *мангъритъ* и *гедицитъ* (*мангъръ* и *гедикъ*). Не зная до колко *мангъръ* има общо съ английското *monger* (търговецъ). *Пара* у турцитѣ ще е преминала отъ народитѣ на Балк. п-въ (отъ *аспера* или *перпера*¹⁾. Турския грошъ е билъ по образецъ на испанския грошъ (ср. Thorntons Turkey, II 38). У насъ у простолюдието и до днесъ се употребяватъ названията *зола*, *рубъ* (напр. *два* и *рубъ* значи два гроша и 10 пари, а *два* и *зола* — два гроша и 30 пари; гроша — 40 пари).

Въ Сливенъ се пѣе пѣсенъ за „маджаръ желти алтъни“, които сж вървѣли и тукъ. (Пѣсенъта е много стара и се приближава до Крали Марковия цикълъ: *Златинъ* ималъ сестра женена въ *Софенъ* (София) която родила и кръстила детето си на *Златинъ*. Последния казва това на Манолъ съ думитѣ, че иска да иде въ „Софенъ“ „да си откупи името“ съ „маджаръ желти алтъни“. По-нататъкъ се пѣе какъ *конътъ* на *Златинъ* прескачалъ цѣли порти на „Софенъ“, билъ поенъ съ „ройно вино, а зобенъ съ „дребенъ оризъ“ и съ „смочи коланъ“ препасанъ. (Слушана отъ Баба Димитрица Пановката, Сливенъ).

Старобългарската монетна система съвсемъ слабо е проучена. Съгласно хърватския ученъ Ljubica най-старата българ-

¹⁾ *Грошътъ* у сръднозѣковнитѣ българи се е дѣлѣлъ на 6 *аспера* и билъ сребърна монета. Една *перпера* (златна монета (имала 6 гроша и 9 *аспера* или всичко 41 *аспера*. „Перпера“ въ стари Слив. пѣсни значи „златенъ“.

Дядо Симѣонъ Козаря, живещъ въ махла Клуцохоръ, на отиване за Касъмово минавалъ презъ Ново-Село само и само да види своята първа любовъ, за която до гробъ въздишалъ съ думитѣ: „*перпери* Марийка“. По начало *перпера* ще е отъ римлянитѣ. Рамонъ Мунтанеръ, испански хроникъ (op cit), споменува *перпера* като каталанска монета. Вж. *лѣрледа* въ Ducange, Gloss. ad scriptores media etc. Тя е била златна монета и съ разни варианти: *hyperperum*, *hypperus*, *perpera*, е *perperum*, *perparus* и *perpra*. Ср. d'Achery, Spicileg. VIII., p. 272, и Xq. Ρωμανία, p 100.